

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quarta. Quæ fuerit Deo prima ratio seu motium Incarnationis
faciendæ, ac prædestinandæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

modo exponi potest Irenæus supra. Potest etiam Christus in eo signo dici prædestinatus redemptor quoad potestatem (vt ita dicam) & sufficientiam, quia tantæ dignitatis præordinatus est, & opera eius sufficientissima esse possent ad remedium, si necessarium esset, quomodo loquitur Cyrillus supra. Nô est tamen in eo signo absoluta voluntas à Deo prædefinitum, vt exerceret actualiter munus redemptoris, & hoc sensu sequitur hæc conclusio ex precedenti, & ita eam docent idem Theologi, quia prædestinari hoc modo in redemptorem, & in carne passibili, idem fere sunt. Docet etiam illam Rupert. supra ad illam accommodans illud ad Hebræos 2. Decebat eum propter quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, scilicet secundum diuinam prædestinationem, in qua propter Christum decreuerat Deus multos homines in gloriam adducere. Autorem salutis eorum per passionem consummari. Illud enim charitas adpropositum (inquit Rupertus) non euacuauit ex aduerso ueniens peccatum, sed statim ac mortui sumus, eius passio ordinata est, quoniam decebat eum non propter quem omnia, &c. Ad hunc etiam modum intelligi potest illud Psalm. 39. quod de Christo exponit Paulus ad Hebr. 10. Sacrificium & oblationem nolisti, corpus autem aptasti mihi: nõ ergo aptauit Deus corpus Christi accommodatum passionibus: donec peccatum vidit, pro quo nullum aliud sacrificium sufficiebat. Et confirmatur ratione supra indicata, nam si prius quam Deus permitteret homines labi in peccatum lapsos ve videret absolute & efficaciter voluit, vt Christus esset redemptor, voluit etiam vt homines indigerent redemptione, nam hæc duo correlatiua sunt, & vnum dicit ordinem intrinsece ad aliud, sed hoc est omnino falsum quia indigere redemptione est subesse peccato, & hoc nunquam Deus voluit, vt prædefiniuit, sed voluit tantum permittere. Neque satis est dicere per illam præscientiam simplicis intelligentiæ præcognitum fuisse peccatum, antequam esset permissum, saltem scientia illa conditionata, quia talis præscientia non mutat ordinem voluntatis, nec potest efficere, quin vnumquodque obiectum sit amandum, prout amabile est, atque adeo, vti quod omnino necessarium supponit peccatum, & amabile non est, nisi vt poena vel satisfactio pro peccato efficaciter intendi, aut definiti debeat, nisi supposita permissione, & absoluta præuisione peccati.

Et eadem ratione non satis est dicere per eandem scientiam simplicis intelligentiæ simpliciter præcognosci peccatum futurum, quatenus per eandem intelligentiam præcognoscitur, Deum permissurum illud, quia licet hoc concedamus, tamen hæc præscientia supponit voluntatem ipsam diuinam, vt presentem saltem obiectiue, ergo supponit debitum ordinem in ipsa voluntate, atque adeo futuram voluntatem permittendi illud, vt priorem, quam efficaci voluntate puniendi illud tam in Christo quam in nobis. Vnde tandem confirmatur conclusio quia non videtur posse negari, quin Deus in illo primo signo rationis potuerit prædefinire Incarnationem tantum quoad substantiam eius, & eas proprietates quæ per se illam consequuntur, & pertinent ad perfectionem simpliciter animæ assumptæ, quia totum hoc obiectum est amabile, & independens à munere redemptoris, quamuis cum eo etiam stare possit. Ergo recte intelligitur, Deum ita voluisse in incarnationem in eo signo non vero passionem, atque redemptorem, donec peccatum præuisionem est.

Et confirmari hoc potest, nam in mente Dei, prius intelligimus intentionem finis, & deinde voluntatem exequendi illum per hæc, vel illa media: at vero in proposito munus redemptoris est veluti quoddam medium ad nostram salutem, & ad exaltationem & gloriam ipsiusmet Christi, ergo non oportet

Fr. Suarez Tom. 1.

illud intelligere in primo signo, quo facta est electio prædestinatorum, & ipsiusmet Christi.

Ad fundamenta secundæ sententiæ fere patet responsio ex dictis, nam omnia videntur procedere de voluntate Dei integre seu adæquate concepta priori modo à nobis explicato. Quod si in alio sensu procedant, facile potest eis satisfieri, nam Patrum testimonia iam obiter declarata sunt. Ad rationem vero à nobis factam responderetur, non esse idem iudicium de attributo Redemptoris, & de ceteris, quæ peccatum non requirunt: nam hæc nihil inuoluunt Deo per se repugnans, nec supponunt aliquid, quod Deus ex se efficaciter vel non possit, attributum autem Redemptoris aliquid huiusmodi includit, vel potius supponit. Vnde alia Christi attributa, vt supermi Regis, Capitis, Autoris gratiæ, & Consummatoris gloriæ, & similia, videntur esse quasi perfectiones simpliciter simplices, quæ ad perfectionem simpliciter per se pertinent, quia nec imperfectiorem, nec culpæ defectum necessario inuoluunt, aut supponunt: dignitas autem Redemptoris, licet quoad radicalem sufficientiam (vt sic dicam) perfectionem simpliciter importet, & necessario Christo conueniat, tamen, quantum ad actualem usum, & exercitium illius muneris, quod in exhibenda satisfactioe consistit non pertinet ad satisfactioem simpliciter, sed solum ex præsuppositione peccati.

Fundamenta
secundæ
sententiæ
diuina.

Differentia
inter attri-
butum Redē-
ptoris, & alia
Christo con-
uenientia.

SECTIO IV.

Quæ fuerit Deo prima ratio, seu motuum incarnationis faciendæ, ac prædestinandæ.

Quæstio hæc intelligenda est de prima ratione, quæ ex parte ipsarum rerum mouit diuinam voluntatem ad incarnationem volendam, quia ex parte ipsius Dei certum est prima rationem, propter quam omnia operatur esse bonitatem & gloriam suam: quia vero inter suos effectus, quosdam vult immediate ac proxime propter se, & quia in eis est sufficiens ratio, propter quam amentur, & in Deum immediate referantur, alios vero quia ad alios effectus ordinantur, propter quos etiam amantur immediate, vt ex D. Thom. sumitur. 1. quæst. 19. artic. 5. præsertim ad 3. ideo hoc sensu querimus quæ fuerit prima ratio volendi incarnationem.

D. Thom.

In quo est prima sententia sectione secunda relata, quæ affirmat primam rationem, quæ mouit Deum ad volendam incarnationem, & prædestinandam illam fuisse remedium peccati in humano genere præuisi. Hæc existimatur esse D. Thomæ & eam sequuntur discipuli eius, alii autores quos ibi indicati, & fundamentum est ibi positum, quia scriptura & sancti hanc potissimum causam assignant.

Secunda sententia dicit Deum per se primo voluisse hoc mysterium propter se ipsum, & propter eius excellentiam, & ad vniuersi complementum, consequenter vero, & quasi oblata occasione peccati, voluisse etiam illo vii in remedium peccati. Hanc tenent Alenf. Albert. Scot. & alij sectione secunda citati pro secunda sententiâ, quorum fundamentum sumendum ex ordine prædestinationis huius mysterij supra explicato.

Alenf.
Albertus
Scotus.

Tertia sententia media esse potest, quæ vtramque postquam quodammodo amplectatur, & primam rationem volendi hoc mysterium esse dicat, tam excellentiam ipsius mysterij, quam nostram redemptionem, ita vt in primo signo, quo Deus voluit hoc mysterium, ex vtraque ratione, tanquam ex quodam completo motu diuina voluntas fuerit inclinata. Quam sententiam videtur docere Cyrill. Alexan. 5. thesau. cap. 8. quem locum infra latius tractabimus. Fauet etiam Nazian. orat. 38. in Natali

Cyillus.

Dom. Athan. serm. 3. contra Arium, & lib. de huma. Verb. quorum verba supra adduxi. Et fundamentum huius sententiae esse potest, quia Scriptura significat Christum per se, & primo fuisse praedestinatum inter omnes creaturas, in quo indicat per se fuisse amatum ac propter se multo magis quam angelos vel homines, deinde semper vel frequentius assignat rationem huius mysterij ex redemptione nostra indicans hanc etiam rationem diuinam voluntatem ad hoc mysterium volendum inclinasse, sed possunt hae duae rationes per modum vnius completi motui coniungi, & copulari in illa prima diuina voluntate, qua hoc mysterium praedestinatum est, ergo ita videtur asserendum. Consequenter cum maiori satis ex supradictis patet. Minor declaratur breuiter ex dictis, quia ante illam voluntatem praesciebat Deus indignitatem futuram in humano genere propter peccatum (modo saltem explicato in fine praecedentis sectionis) & praesciebat hoc mysterium non solum in se esse dignissimum, & ad completam vniuersi perfectionem aptissimum, verum etiam efficacissimum ad remedium peccati. Ergo optime intelligitur, Deum propter has omnes rationes simul, & per modum vnius, fuisse inclinatum ad incarnationem volendam.

Vt quaestio hae definiatur, praec oculis habenda est distinctio illa de duplici consideratione diuinae voluntatis, scilicet, ut adaequate terminatur ad res, & ad omnes effectus, quos in eis efficit vel permittit, vel ut praecise terminatur ad quasdam res ut fines aliarum, & e contrario ad quasdam ut ad media ad aliarum commodum, vtilitatem, vel honorem ordinata. Vtroque enim modo considerari potest voluntas diuina in ordine ad mysterium Incarnationis, & utroque etiam modo inquiri potest prima ratio ac motiuum eius, sed praecipue hic loquimur priori modo, vbi primariam Christi praedestinationem inuestigamus.

Vnde vterius considerandum est, variis modis posse aliquot motiuum voluntatis esse & vocari, primum, scilicet, origine, & excellentia, efficacia & adaequatione. Supponit enim hae comparatio (id quod verissimum est) posse eandem voluntatem ad idem obiectum ex pluribus motiuis ferri, siue id faciat pluribus actibus, aut realiter, aut ex natura rei distinctis, ut fortasse in nobis contingit, siue vno aequivalente pluribus, qui ratione nostra possit in plures distingui, ut in Deo videre licet, in nobis ergo contingere potest, ut ordine originis seu durationis vnum tantum motiuum prius moueat voluntatem, ita ut propter illud solum prius velit tale obiectum, postea vero occurrat aliud motiuum, vel aequae, vel magis bonum & efficax, & quod propter illud etiam incipiat ferri voluntas, alterum non relinquendo, quod fuit quidem primum via generationis, fieri tamen potest, ut non sit primum excellentia, aut efficacia, tunc autem neutrum ex illis est adaequatum respectu talis voluntatis prout operantis ex utroque motiuo simul, sed ex utroque coalescit integrum motiuum talis voluntatis, respectu adaequatae motionis eius. Necessae est autem praedicta motiua esse eiusmodi, ut tota similia, seu ita mouere voluntatem, ut quodlibet eorum de se sufficiat, & de facto ita moueat, ut propter illud solum, ita moueatur voluntas, quod si aliud non adesset, etiam moueretur, nam de ratione causa totalis est, ut ipsa sine alia sufficiat in suo genere ad effectum, & quod in eum influat, quantum in eo genere necesse est. Vnde, si motiua talia sint, ut neutrum per se sufficiat, vtrumque autem simul sumptum moueat voluntatem, neutrum erit totale motiuum, sed parziale, & ex utroque vnum sufficiens, conficitur. si vero vnum sit per se sufficiens, aliud vero minime, illud prius non solum est praecipuum, sed etiam illud solum est totale, immo solum id meretur nomen motiui terminantis vo-

luntatem, nam aliud solum est veluti coadiuuans, magisque impellens, quo modo aliqui rationem priorem motiuam vocant, posteriorem vero impulsiuam. Si vero vtrumque sit per se sufficiens, & vnumquodque ita actu moueat voluntatem, ut eo posito, voluntas moueatur independentem ab alio, tunc vtrumque est totale motiuum. Quod vero non repugnet, hoc modo moueri voluntatem ex pluribus motiuis, experientia videtur notum & ratione, quia possunt singula motiua habere sufficientem virtutem ad voluntatem mouendam, & possunt simul representari: ergo voluntas pro sua libertate potest ex utroque moueri dicto modo, quia vnum motiuum non impedit, aut necessario excludit aliud. Nec propterea fit, ut eiusdem effectus sint proprie duae cause totales, quia licet effectus exterior, seu materiale obiectum voluntatis sit idem, tamen ipsa motio seu affectio voluntatis, secundum rem vel rationem est diuersa.

In voluntate igitur diuina, seclusa omni imperfectione, quae in successione & multitudinem actuum consistit, hae omnia esse possunt, quae a nobis iuxta caput nostrum secundum ordinem seu distinctionem rationis considerantur. Atque hoc modo intelligimus, aliquid motiuum voluntatis diuinae posse esse primum origine, non duratione, sed causalitate finis, seu ordine intentionis & post hoc motiuum intelligimus, posterius ratione posse adiungi aliud quod non solum sit impulsiuum seu adiuuans, sed etiam vere motiuum per se sufficiens, magis vel minus efficax pro obiectorum vel motiuorum varietate. Et a fortiori intelligi potest, simul, & in eodem signo rationis determinati diuinam voluntatem ad aliquid volendum propter plura motiua totalia ac per se singula sufficientia ad inclinandum diuinam voluntatem: nihil enim horum magis in diuina voluntate repugnat, quam in nostra, neque aliquam imperfectionem includit. In praesente ergo quaestione in primis inquirere oportet, an in volendo incarnationem, Deus vnum tantum, vel plura habuerit motiua, nam omnes opiniones citatae videntur sentire, vnicam tantum fuisse huiusmodi adaequatam rationem, quae diuinam voluntatem mouit ad incarnationem volendam: & hoc sensu dicunt, illud motiuum fuisse primum negatiue, id est, vnicum, quia ante illud nullum fuit aliud, nec etiam post illud. Sed ut magis intelligatur opinionum diuersitas, oportet distinguere substantiam mysterij ad modo eius, quod ferret in carne passibili, & in redemptionem hominum. Prima ergo sententia vtrumque coniungit in vno veluti adaequato obiecto materiali, & in vna determinatione libera voluntatis diuinae, quam simul, etiam secundum rationem, Deus habuit, eiusque vnicum adaequatum motiuum fuit hominum redemptio. Secunda vero opinio illa duo distinguit tanquam diuersa materialia obiecta, quae actibus secundum rationem distinctis, & in signis priori & posteriori secundum rationem DEVS voluit, & ideo distinguit etiam motiua harum voluntatum, & mysterium quoad substantiam suam, & absolute dicit, fuisse amatum propter se, id est, quia in ipso per se sumpto diuina bonitas maxime communicatur, & sapientia reuelat, & ideo hoc vocat primum motiuum diuinae voluntatis ad hoc mysterium, quia substantia mysterij prius necessario praedestinata est, quam modus supposita distinctione rationis, quam hae opinio supponit. Immo, quantum ad hoc videtur hae opinio sentire, hoc motiuum fuisse vnicum, quia redemptio hominum non fuit motiuum respectu substantiae incarnationis, sed tantum respectu modi, quia supponit iam voluntatem diuinam, ad volendum ipsum mysterium secundum se, satis determinatam, & ideo quoad hoc non censetur redemptio hominum fuisse ratio motiua, sed, ad summum impulsiva, seu adiuuans,

dilectione hominum vel totius mundi Ioan. 3. Hæc A
nam quæ rationes & similes peccatum non supponunt, nec ab illo pendent.

Sed aiunt, has omnes rationes in redemptione includi, per quam in Christo iustificamur, & glorificamur, & ipse efficitur caput omnium, & vniuersus mundus, renouatur & exaltatur; & ideo has omnes rationes non ceteri à redemptione distinctas. Unde fere in omnibus illis locis Scripturæ, vbi illæ attinguntur, statim insinuat redemptio, vel aliquid quod ad eam pertinet, vt Ioan. 5. cum dicitur, Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret, statim additur, Vt omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam: non enim misit Deus Filium suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum: & 1. ad Corinth. 2. cum Paulus ait, Quam prædestinauit Deus in gloriam nostram, loquitur de sapientia abscondita, id est, de Christo Crucifixo.

Sed hæc omnia, ad summum, probant, rationes illas includi aliquo modo in redemptione, & per illam etiam executioni mandari, quod etiam declarant citata Scripturæ testimonia; non tamen hoc impedit, quominus rationes illæ sint distinctæ à redemptione, & priores illa. Potest enim aliquid in alio includi, & nihilominus ab eo distingui: sic enim mereri nobis liberationem à peccato, & remissionem æternæ poenæ, includit mereri nobis gratiam & gloriam, & nihilominus mereri gratiam & gloriam, distinctum quid est, & prius per se loquendo, cum possit hoc sine alio inueniri. Meruit enim Christus angelis gratiam & gloriam, quibus remissionem culpæ aut poenæ non meruit. Diuina ergo Scriptura non tantum assignat rationes illas vt in redemptione inclusas, sed etiam per se ac simpliciter; & vt sic distinctæ sunt & à redemptione separabiles. Imo in rigoris plus includunt, quam redemptio, vt est illud Pauli ad Ephes. 1. *Benedixit nos omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo*: hæc enim verba non solum comprehendunt benedictiones caelestes ex redemptione manantes, sed etiam illas, quæ redemptionem præcedunt, quasque in statu innocentie in Adam recepimus: nam Paulus, *Omni benedictione*, nullam excludit: ergo ratio prædestinandi Christum in hunc finem, necessario debet esse alia à redemptione, & vniuersalior illa, quæ non incommode explicatur ex supra dicta reuelatione huius mysterij, quæ in statu innocentie facta est Adam; illi enim simul cum mysterio aliqua ratio eius reuelata est, quæ ad ipsum pertineret: non est autem reuelata ratio redemptionis, quia non oportuit, illum esse sui peccati præsentem, vt recte Augustinus docet lib. 11. *Genes. ad liter. cap. 18.* ergo fuit ei reuelata alia ratio prior redemptione, & independens à morte Christi, quæ ipse Adam tunc non indigebat, vt ait idem Augustinus lib. de correct. & gratia. cap. 10. Quo ergo fundamento dici potest, illam rationem non fuisse per se intentam à Deo, sed solum prout in redemptione inclusam? maxime cum sub hac præcisa ratione non poterit habere effectum in Adam vt in iustitia originali creato & existente. Et simile argumentum sumi potest ex reuelatione incarnationis facta angelis in sua creatione, & ex effectibus gratiæ & gloriæ, quos Christi prædestinatio in eos habuit vt infra videbimus.

Atque hic modus explicandi scripturas, & has incarnationis rationes, est consentaneus Paulo citato loco Ephes. 1. vbi post illa verba, *Benedixit nos omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo*, subdit, *Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate, qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum, secundum propostum voluntatis sue, in laudem gloriæ gratiæ sue, in qua glorificauit nos in di-*

lecto Filio suo. In quibus verbis aliissima ratio & causa prædestinationis Christi, & nostræ in ipso conuenitur, abstrahens à redemptione, de qua postea additur, *In quo habemus redemptionem per sanguinem eius*, &c. Quando ergo Sancti Patres supracitati solum redemptionem nostram, vt rationem & causam incarnationis assignant, necesse est, eos loqui de incarnatione prout facta est, & passionem ac mortem includit, nam illius secundum id totum quod includit, nulla est sufficiens ratio præter remedium peccati, & hoc sensu optime fiunt illæ interrogationes. *Quid enim aliud causa esse potuisset? Nam si de incarnatione ipsa secundum se loquamur, quis dubitare potest, potuisse Deum plures alias illius causas & rationes habere? Et eodem sensu verum est, parum profuturam nobis fuisse Christi incarnationem, nisi nos redemisset, supposito, videlicet, nostro misero statu, & lapsu in peccatum. in quo si nos Christus reliquisset, quid nobis profuisset? Quomodo etiam dixit Leo Papa, otiosam fore susceptionem carnis, si Christus non impleteret carnis ordinem: loquitur enim contra quosdam hereticos, qui negabant veritatem mortis & passionis Christi; & ideo merito dicit, & in se futuram fuisse otiosam carnis passibilis susceptionem si verâ passio exercenda non fuisset, & nobis etiam fore otiosam, si per illam non fuisset redempti. At vero, si in hoc statu peccati non fuisset constituti, dubitari non potest quin incarnatio Christi, absq; morte & passione, potuisset, nec in se esse otiosa, sed ad magnam Dei & Christi gloriam, neque nobis inutilis, sed maxime profutura, non ad remissionem mali, sed ad boni promotionem, sicut nunc angelis profuit, vt supra disp. 3. sect. 3. late declaratum est.*

Sed adhuc dicit aliquis, quamuis satis probabiliter persuasum sit supra dictas causas & rationes non solum esse ex se sufficientes quasi de possibili, sed etiam de facto omnes illas inclinasse diuinam voluntatem: nihilominus tamen, nondum esse probatū, singulas ex his rationibus habuisse vim integræ motiui & totalis respectu diuinæ voluntatis, quatenus ad incarnationem volendam libere determinata est: potuit enim Deus pro libertate sua ex his omnibus rationibus veluti conficere sibi vnum integrū motiuium, propter quod solum adæquate hoc mysterium voluerit, vt tertia opinio supra citata sentiebat.

Respondetur, sicut negari non potest, potuisse Deum velle incarnationem, ppter illa motiua, quasi partialiter tantum eis vtendo, ita etiam negari non posse, quin similiter potuerit Deus intendere, seu attendere ad hæc motiua eo modo, quo nos dicimus, scilicet, & ad omnia simul, & ad singula vt totalia & per se sufficientia: hoc enim esse possibile supra probatum est. Rursus, sicut alij auctores nobis obiciunt, nos non probare hunc posterioremodum ex aliqua reuelatione, ita nos ab eis vicissim interrogamus, vbi reuelatum sit, eas rationes fuisse apud Deū motiua partialia & non totalia, cum neque ex earū imperfectione aut insufficiencia, neque ex concursu omnium id colligi possit neque video qua ratione probabiliter possit persuaderi.

Nos autem primum in rebus ipsis habemus sufficientes fundamentum ad id asserendum, id est in perfectione diuinæ voluntatis, & ipsius mysterij, & vniuersi usque motiui ex dictis. Supposito enim nobis constare, Deum aliquid velle propter aliquod motiuium, ita credendum est vt illo, sicut motiuium ipsum dignum est, seu promeretur: si ergo motiuium ipsum de se sit sufficiens & totale, verisimilius est, diuinam voluntatem ita illud intendere sicut est ipsum & consequenter, etiam si multa occurrant similia motiua, nihil propterea aliquid eorum derogari. Nam diuina voluntas pro sua eorum & capacitate facillime potest hoc modo omnia & singula inten-

Alia obiectio.

Responsio prior.

la intendere, & ad maiorem perfectionem ipsius A operis, prout à tali voluntate progreditur, hoc spectat. Exemplis hoc declaratur, & confirmatur. Primum in humana voluntate, & quis simul ieiunet propter satisfactionem pro peccatis, & propter honestatem temperantia, & ut elemosinam faciat ex his quæ sibi subtrahit longe perfectius operabitur, si hæc omnia & singula intendat ut totalia motiva, quam, si ut partialia tantum, ut per se manifestum est. Item, si quis amico indigenti, centum tribuat, hac voluntate & animo, quod non solum propter eius indigentiam, sed etiam propter liberalitatem, & amicitiam ac benevolentiam erga illum id faciat, ita ut singulas ex his rationibus existimet sibi sufficientes, & hoc modo de facto singulis & omnibus moueatur, melius sane & studiosius erga illum se geret, quam si collectionem omnium illarum rationum requirat, & que solum tanquam sufficienti & totali causa moueatur ad id præstandum.

Cont. Trid.

Denique in diuina voluntate accommodatum exemplum sumo ex illa doctrina Tridentini sess. 6. cap. 15. *visam aeternam iustis proponi & tanquam gratiam & hereditatem filius Dei per Christum Iesum misericorditer promissam, & tanquam mercedem ex ipso Dei promissione bonis ipsorum operibus & merito fideliter reddendam.* Nam in hoc opere seu voluntate diuina non intelligimus, hos titulos seu rationes esse tantum partiales, sed totales ac per se singulos sufficientes, & ita etiam intelligimus, Deum propter illos operari, & ad maiorem perfectionem pertinere. Simile quid dici potest de illo Psal. 24. *Omnes via Domini misericordia & veritas:* ita enim intelligimus, Deum in singulis operibus suis velle, iustitiam & misericordiam ostendere ac seruare, ut singulas ex his rationibus intendat ut sufficientes & totales ad hoc operandum. Idemque dici potest de quacunque alia ratione pertinente ad aliquam virtutem, seu ad aliquid attributum Dei. Nec incongrue afferri etiam potest in exemplum illud, quod Ioseph dicit Genes. 50. *Deus conuertit illud in bonum ut exaltaret me, & saluos faceret multos populos:* melius enim hæc rationes ut totales, quam ut partiales, sumuntur, sicut autem Ioseph fuit Christi figura, ita verba illa optime Christo accommodantur.

Psal. 24.

Gen. 50.

Posterior respon.

Secunda Concl.

Prob. concl.

Secundo respondetur, hæc motiva esse totalia, satis probabiliter posse ex Scripturis colligi, præsertim si omnia reuocemus ad duo capita, & in vno comprehendamus excellentiam ipsius mysterij, & vtilitates, quæ ex illo consequuntur, sedulo peccato, in alio vero ponamus redemptionem nostram, & quidquid boni ex illa consistit, vel ad diuinum honorem vel ad nostrum commodum spectans, de his autem duobus capitibus dicemus melius in assertionibus sequentibus.

Dico secundo, Prima ratio, quæ diuinam voluntatem inclinavit ad volendam incarnationem, fuit excellentia ipsius mysterij, & alia bona, quæ ipsum pro se consequuntur, absque occasione vel remedio peccati. Hæc conclusio intelligenda est de prima ratione ordine originis, secundum signa rationis, quæ in diuina mente à nobis considerantur. Duobus autem modis potest dici hæc ratio prima. Vno modo, positiue, quia est prior aliis, alio modo negatiue tantum, quia nulla alia ratio est prior ista, quamuis fortasse potuerint esse alia æque primæ. Et hunc posteriori sensum amplectitur etiam tertia sententia supra citata, & ad intentionem nostram sufficet, dummodo ratio hæc non partialis tantum, sed totalis esse intelligatur, iuxta dicta præcedente conclusione. Tamen etiam in priori sensu existimo esse veram hanc assertionem, cum secunda sententia. Et in utroque sequitur hæc assertio ex dictis in sect. 2. & 3. diximus enim, Deum prædestinasse Christum Deum hominem in primo signo in quo aliquid in par-

ticulari extra se voluit, & nondum præuisa occasione peccati ut absolute & simpliciter futura, neque volendo in Christo pro illo signo rationis eas corporis conditiones, quæ solum occasione peccati præordinatæ sunt, ut sunt dolores, passionis, &c. ergo ratio, quam in eo signo Deus habuit ad volendam incarnationem, non fuit remedium peccati. ergo nulla alia esse potuit ex parte ipsarum rerum, nisi excellentia ipsius mysterij, & quidquid bonum in ipso est, vel ex eo per se sequi potest. Hæc ergo fuit ratio, quæ primo inclinavit diuinam voluntatem ad hoc mysterium volendum; & hoc sensu vocamus illam primam rationem via originis.

Varia confirmationes concl.

Et confirmari potest primo, nam hæc ratio est independentis à reliquis: alia vero omnes illam supponunt: ergo est ex se & natura sua prior: ergo verumile est, etiam in diuina voluntate fuisse primam, quia ostensum est, Deum propter hoc motiuum inter alia voluisse hoc mysterium. est autem per se valde credibile, Deum vnumquodque amare, sicut ipsum amabile est. Et hoc etiam confirmant, testimonia sacra Scripturæ superius adducta, quæ indicant, Christum habuisse primum locum in mente ac voluntate diuina, & similiter fructus, qui ex illa per se sequerentur, etiam si peccatum non interueniret, ut specialiter ex Paulo, Ephes. 1. supra ponderauimus. Confirmat etiam hoc reuelatio facta Adæ, nam credibile est, illi fuisse reuelatam rationem Incarnationis, quæ prima omnium est, & maxime independentis à peccato, ut verbi gratia, Verbum futurum hominem, ut bonitatem suam inefabili modo hominibus communicaret, & naturam humanam supra omnem angelorum dignitatem exaltaret. Vnde hoc etiam confirmat similis reuelatio facta angelis, & quod nonnulli Patres dicunt, malos angelos occasione huius mysterij per superbiam & inuidiam cecidisse, indigne ferentes tantam naturæ humanæ exaltationem, & Christo subici recusantes, eamque excellentiam naturæ suæ arroganter appetentes. Quod sentiunt Basilii sermon. de Inuid. & Cyprianus sermone de eadem re, & sermone de Sapient. Tertullianus libr. de Patient. Hæc enim & similia supponunt, re vera incarnationis mysterium non minus, imo magis: per se ac propter se fuisse à Deo intentum, quam fuerit intentæ creatio angelorum vel hominum, vel quam totus ordo naturæ gratiæ, ac gloriæ. Atque hinc futuratur alia confirmatio, nam prima ratio quæ diuinam voluntatem mouit, ut vellet angelos aut homines creare, fuit perfectio talis naturæ, quod esset ad imaginem Dei, & capax talis ætatis communicationis eius, quod de singulis creaturis iuxta vniuersiisque proportionem dici potest: ergo multo magis id dicendum est de summa suæ bonitatis communicatione, quam Deus in hoc perfecit mysterio, quod, nimirum eam primo & per se adamauerit, seu prædestinauerit. Tandem confirmatur, quia Christi anima & eius gloria magis à Deo diligitur, & maioris est valoris, quam omnes prædestinati, ut recte D. Thomas sentit 1. part. quæstio. 20. articulo se-

Basilii. Cyprian.

D. Thom. Cyrill.

cundo, ad 1. & quæstio. 15. articulo 6. ad 4. ergo credibile est, magis fuisse per se electam & amatam quam omnes angelos & homines. Et ad hoc afferri possent omnes congruentiæ, quibus supra ostensum est, hoc mysterium fuisse per se conueniens. Accommodari hic etiam possunt verba Cyrilli libro 5. Thesaur. cap. 3. vbi contra Arianos ita argumentatur. S. (ut hæretici dicunt) ut nos produceret Deus, Filium produxit, erit ipse propter nos factus, non nos propter ipsum: cur ergo nobis non ager gratias, qui propter nos est: erit etiam ipse sic gloria nostra, ut femina viri: non enim vir creatus est propter feminam, sed femina propter virum, & infra: Si propter nos Filius factus est, primi nos erimus apud Deum; sic enim Deus nos primo, deinde

deinde Filium propter nos, intendisse videbitur. Hæc omnia censet Cyrillus absurda, & alia similia, quæ ibidem refert contra Arianos. Quæ tamen æque sequuntur in proposito, si ad Christum ut hominem applicentur, & propter nos primario dicatur prædestinatus, nunquam ergo ita censuisset Cyrillus.

Tert. a con-
clus.

Dico tertio, Remedium peccati seu redemptio nostra fuit etiam ratio mouens & inclinans diuinam voluntatem ad volendam incarnationem, non solum quoad aliquas conditiones eius, sed etiam absolute & simpliciter quoad substantiam illius, quamuis non fuerit hæc prima, sed secunda ratio ordine rationis. Hæc posterior pars iam satis declarata est in præcedenti conclusione. Prior vero, propter quam hæc conclusio præcipue ponitur, probatur maxime argumentis adductis sectione secunda in fauorem primæ opinionis asserentis, Deum voluisse incarnari, præuisa occasione originalis peccati, & in remedium eius: testimonia enim ibi adducta, & communis modus loquendi Scripturæ & Sanctorum, probant re vera hoc motuum redemptionis humanæ fuisse non tantum adiuuans seu impulsuum, sed etiam vere motuum, & per se inclinans diuinam voluntatem ad tantum opus efficiendum: & hoc modo cum proprietate saluantur illæ locutiones Scripturæ, *Veni Filius hominis querere & saluum facere quod perierat*, & similes. Atque illud Symboli. *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis; & illud Athanasii. *Ut scias, præuaricationem nostram, Verbi acceperisse clementiam, ut appareret inter homines Deus: & similia.**

Eiusio:

Dices hæc omnia sufficienter explicari de incarnatione prout nunc facta est, quæ includit hoc totum, nempe, Deum fieri hominem in carne passibili, & vsque ad mortem Crucis deifici: hæc autem incarnationi dicitur facta propter redemptionem hominum, quia sicut incarnatio includit illa omnia, ita redemptio includit, non solum liberationem à peccato, sed etiam sanctificationem & glorificationem nostram. Recte ergo exponi potest, incarnationem esse propter redemptionem, ita ut, secundum quandam accommodationem, incarnationi secundum substantiam suam intelligatur prædestinata propter substantiam, ut sic dicam, nostræ sanctitatis, & gloriæ ac exaltationis, ut significatur primæ Corint. 2. modus autem incarnationis, scilicet, in carne passibili, fuerat propter modum nostræ sanctificationis, scilicet, cum liberatione à peccato, iuxta illud Romam. 4. *Traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram.* Atque hoc modo non est necesse, ut ex motu redemptionis secundum id quod est proprium eius, quodque addit ultra sanctificationem nostram, orta sit voluntas incarnationis quoad substantiam eius, sed solum quoad modum in carne passibili.

Replica.

Sed hic modus dicendi ita declaratus, re vera, non saluat sufficienter proprietatem locutionis Scripturæ & Sanctorum, nam iuxta illam expositionem non ita proprie diceretur Deus factus homo, ut nos à peccato liberaret, sed solum, factus passibilis, & mortalis. Deinde liberatio à peccato intrinsece, includit sanctificationem nostram, ita ut, licet intelligeremus, ante hanc voluntatem nos redimendi, & à peccato liberandi, non habuisse Deum priorem voluntatem sanctificandi nos nihilominus hoc vellet ex vi illius voluntatis, qua voluit nos liberare à peccato: ergo similiter in voluntate nos redimendi per Christum includitur, non solum modus, sed etiam substantia, totumque incarnationis mysterium. Quamuis ergo in ordine ad actus voluntatis ratione præcisos locum habeat illa distinctio, quod substantia incarnationis est propter substantiam nostræ exaltationis, & modus propter modum,

Nihilominus tamen ab ea voluntate, per quam prædestinatus est modus incarnationis, non est excludenda substantia eius, sicut nec à voluntate, qua est prædestinata nostra redemptio, excludi potest sanctificatio & exaltatio nostra ergo absolute dicendum est, redemptionem fuisse motuum inclinans diuinam voluntatem ad volendam incarnationem quoad substantiam & modum. Tandem negari non potest, quin hoc motuum sit de se sufficiens ad inclinandam voluntatem ad incarnationem, prout necessaria est ad optimum modum redemptionis: est autem necessaria non tantum ratione modi in carne passibili, sed maxime ratione sui ipsius, & suæ substantiæ, quia illud motuum ad hoc totum diuinam voluntatem inclinauit.

Dices, quamuis motuum ipsum de se sit sufficiens, tamen de facto non potuit diuinam voluntatem inclinare, quia iam ipsa inclinata erat & determinata ex alio priori motuo. Vnde hæc conclusio videtur repugnare præcedenti, nam, si voluntas diuina, ante præuisionem absolutam peccati, ex alio priori motuo iam decreuerat, ut Verbum, homo fieret, non potuit hoc ipsum ex posteriori motuo decernere, sed id solum, quod huius decreto additū intelligimus in posteriori signo, intelligi etiam potest ortum habuisse ex alio posteriori motuo, scilicet, redemptione.

Alia obis-
sio.

Respondetur tamen in hoc nullam esse repugnantiam, quia, ut sæpe dixi, potest eadem voluntas ex diuersis motuis totalibus idem obiectum velle, vel pluribus actibus re distinctis, ut in nobis contingit, vel totum ratione, ut in Deo; qui actus possunt intelligi, vel simul haberi, vel vnus post alium aut secundum realem durationem, ut in nobis, aut secundum signa rationis ut in Deo. In his enim omnibus nulla difficultas aut repugnantia inueniri potest, imo videtur ipsa experientia constare: & humanis exemplis: nam, si quis habeat propositum efficax voluntatis eundi Romam propter aliquod commodum proprium, postea vero fiat amicus aut filij necessitatem, quæ efficaciter mouet voluntatem suam, potest ita velle ob eam causam ire, ut ex vi eius idem esset voliturus, etiam si prius ire non decreuisset: hic enim modus volendi ex posteriori motuo oblato non repugnat priori voluntati, & tunc verissime dicitur, veramque ex illis rationibus inclinasse illam voluntatem, fuisse verum motuum ad eandem rem seu actionem volendam.

Respon-

Cuius rei exemplum ex 1. Reg. 16. sumere possumus, ubi, cum Dominus præcepisset Samueli, ire Bethlehem, ut vngeret Dauid in Regem, respondit pleæcom Samuel, *Quomodo vadam, audies enim Saul, & interficiet me?* Et dixit illi Deus, *Accipe vitulum, & dic, Ad sacrificandum Domino veni: ubi propositum eundi non fuit primo ortum ex motuo sacrificandi, sed alia prior ratio præcessit, scil. vnctio Dauid, & nihilominus verè dixit, se venisse ad sacrificandum: quia etiam propter illam rationem hoc voluit, & ad illam iter suum ordinauit. Atque hoc maxime habet verum, quando fins seu ratio, quæ in executione additur priori intentioni, ita mouet animam operantis, ut propter eam solam causam id esset facturus, etiam si priorem voluntatem vel intentionem nunquam habuisset. Talis autem intelligi potest affectus Dei erga homines, quem in simili explicuit Paulus dicens ad Galat. 2. *Dilexisti me & tradidisti semet ipsum pro me.* Sic etiam ad Roman. 4. dicitur, *Christus surrexisset propter iustificationem nostram, cum tamen prima ratio volendi eam resurrectionem fuerit gloria & exaltatio ipsius Christi: & ad eundem modum ait Paulus ad Roman. 11. Gentiles fuisse vocatos ad fidem, eo quod Iudæi ceciderant, quamquam non fuerit illa prima ratio volendi vocationem gentium, sed vniuersalis Christi redemptio: Denique**

Roman. 4.
Galat. 2.

Denique multi ex Patribus citatis, & Anselmus li. 1. Cur Deus homo. ca. 16. & 18. Bernard. serm. 2. in fest. omnium Sanct. dicunt, homines esse eleuatos ad gloriam propter reparandas sedes angelorum: cum tamen nullatenus hæc sit prima ratio glorificationis aut electionis hominum.

Dubio inc. Anisijst
Sed quæres primo, quodnam ex his motibus fuerit præcipuum & efficacius respectu diuinæ voluntatis: ut enim supra dixi, & in nobis sæpe contingit, fieri potest ut motuum quod prius est ordine rationis seu originis aut durationis, non sit prius dignitate ac excellentia. Responderetur, hæc duo motiua se habere ut excedens & excessum. Nam si tantum consideretur id, quod vnumquodque ex his motibus præcise dicit, non includendo aliud, maius quidem est, & excellentius primum motuum, quæ secundum, quia simpliciter maior est excellentia ipsius mysterij secundum se, quam hominum redemptionis: imo maior est dignitas & gloria solius animæ Christi, quam cæterarum omnium simul: maiusque Dei beneficium est incarnatio Christi, quam passio vel mors, si præcise, ut dixi, comparentur. Denique ex incarnatione ut fici, sequitur fructus gratiæ & gloriæ, non solum hominum, sed etiam angelorum: si vero motuum redemptionis consideretur, non solum secundum id, quod addit priori motui, sed quatenus includit quidquid in illo est maius & excellentius hæc ratione dici potest hoc motuum esse maius, quia mouet diuinam voluntatem non solum ad volendum hypostaticam vniõnem, sed etiam ad admirabilem modum eius. Item mouet ad volendum non solum incarnationem Christi, sed etiam passionem & mortem eius, quod censetur maximum Dei beneficium non præcise, sed quatenus incarnationem includit. Denique dici etiam potest efficacius motuum, quia maiorem indigentiam & miseriam in humana natura supponit, ex qua maior necessitas tanti mysterij, talisque remedij ac medicinæ, orta est. Ex quo fit, ut sit etiam aptius ad Dei iustitiam, misericordiam, & alia attributa manifestanda, quia includit omne id, quod est in incarnatione secundum se considerata, & addit plures alias rationes, quibus magis ostenduntur hæc attributa, supposito peccato, & necessitate redemptionis quæ ex illo orta est, quam sine illis. Vnde hæc comparatio similitudinem habet cum illa vulgari, qua solet quæri, quod sit maius Dei beneficium, præteritio à peccato, an remissio illius; & simplex iustificatio, quæ peccatum non supponit, an iustificatio à peccato: sicut enim hæc diuersis rationibus sese excedunt mutuo, ita in præsentem dicendum est.

Dubium aliud expedit.
Atque eodem fere modo respondendum est, si quis interroget, quodnam ex his motibus fuerit maius respectu nostri, id est, in quo Deus magis ostenderit caritatem suam & amorem ad humanam naturam. Multis enim videtur motuum Redemptionis longe superare reliqua omnia, nam in reliquis potius videtur Deus declarare specialem amorem ad Christi animam, quam ad alios homines vel humanum genus. Dico tamen, præcise comparando illa motiua, diuersis rationibus sese excedere, & in vtroque reperiri maximum quoddam amoris indicium: tamen, simpliciter loquendo, magis manifestari caritatem Dei erga nos, volendo incarnationem modo prædictam, & ex vtroque motui simul, quam ex altero eorum tantum. Declaro singula, nam in primis in priori motui incarnationis secundum se ostenditur summa propensio diuinæ bonitatis ad sese communicandum, vnde etiam manifestatur amor non solum ad homines, sed etiam ad alias creaturas, quæ ex hoc mysterio nobilitantur, & præsertim ad angelos, qui fructum gratiæ & gloriæ ex illo receperunt, sed multo magis ad homines, quorum naturam cæteris omnibus Deus

A præstitit, non tantum ob peccati indigentiam, sed per sese ex sola sua caritate & beneplacito, quod decreuit habere delicias suas cum filiis hominum. Vnde in hoc sine dubio motuum hoc excedit motuum redemptionis, quia non expectauit summam indigentiam hominum & necessitatem, ut Deus summo modo sese hominibus communicare vellet. Neque hic amor fuit ad solam illam singularem naturam, quam Deus assumere voluit, sed simpliciter ad humanam speciem, quam per se voluit per hoc mysterium exaltare, iuxta id Psalm. 8. *Ministi eum*, id est, hominem in tota specie sua paulo minus ab angelis: sed gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum, scilicet, in Christo, *Omnia subiicisti sub pedibus eius*. Quod de Christo exponit Paulus ad Hebr. 2. per quem hæc dignitas in totum

B humanum genus redundat, ut recte ibi exposuit Adamus, dicens, *Quia Christus caro nostra est, & os nostrum, idcirco, quod isti contigit, nobis contigisse dicitur, iuxta id ad Ephe. 2. Confedere nos fecit in cælestibus in Christo*. Cum enim species abstracta ab indiuiduo sumi non possit, necessarium fuit, aliquam indiuiduam naturam eligere, ut in ea mysterium hoc periceretur. In quo tandem ostendit Deus singularem benevolentiam ad Christi animam & humanitatem, quod ex solo suo beneplacito absque vilo singulari motui, quod ex parte illius præcesserit, eam cæteris ad tantum bonum præelegerit. At vero motuum redemptionis, ut à nobis explicatum est, in hoc excedit quod Deus ex vi illius, non tantum pro amicis, sed etiam pro inimicis, homo fieri voluit. Item, quod ex vi illius simpliciter loquendo, vel maiora, vel plura beneficia contulit tali animo & voluntate, ut ea sola ratione & propter illud motuum ea omnia conferret quamuis ex nullo alio tantum mysterium facere decreuisset. Atque hinc tandem constat, quomodo in his motibus simul sumptis magis diuina caritas ostendatur, nam, si Deus ita voluisset innocentes homines sua incarnatione honorare & ditare, ut eosdem in peccatum lapsos nollet eadem incarnatione redimere, non sese ostenderet peccatores diligere eorum ve misereri. Imo, si hoc motuum indigentia humana natura fuisset ab ipso existimatum sufficiens ad hoc beneficium hominibus præstandum minore se habere ad peccatores caritatem ostenderet. Similiter è conuerso, si Deus ita existimetur affectus ad humanum genus, ut non nisi ob extremam necessitatem & indigentiam illi esset hoc summum beneficium præstiturus, nec solam beneficentiæ rationem, & humanæ naturæ exaltationem existimauerit sufficiens motuum ad hoc tantum bonum naturæ humanæ tribuendum, nisi simul misericordia & subleuatio à summa miseria interueniret, minus quidem in hoc ostenderetur caritas Dei ad homines, quam si vtroque statu intelligatur voluntas eius propensa & inclinata ex vi vtriusque motui ad sese communicandum hominibus, eisque benefaciendum iuxta eorum statum & capacitatem: sicut inter homines maiorem amorem ostendit, qui omnia bona sua vult eum amico communicare, non solum ut eum ab aliqua miseria vel indigentia liberet, sed etiam ut eam in altiori ordine ac dignitate constituat, quæ si ei tantum in extrema necessitate constituto subuenire velit.

C
D
E

Denique ex his, quæ circa hanc conclusionem dicta sunt, facile est respondere ad omnia testimonia Scripturæ & sanctorum, quæ in fauorem primæ sententiæ adducta sunt in sect. præced. quatenus obici possent contra priorem conclusionem hic positam. Ut enim omnes illæ locutiones in omni rigore & proprietate veræ sint, sufficit, quod remedium peccati fuerit verum ac proprium motuum diuinæ voluntatis inclinans illam sufficienter ad incarnationem.

Psal. 8.

Hebr. 2.

Adamus.

Ephe. 2.

Explicatur
modus loquendi
de fine, seu
mot. uo. in
carnationis.

nationem volendam: ita vt, quamuis nullum aliud fuisset motiuum, hoc per se solum ita mouit diuinam voluntatem, vt propter hanc causam Deus; fieret homo, etiam si alia deessent. Ex vi tamen illarum locutionum non est necessarium, quod motiuum redemptionis fuerit omnino primum via originis, aut secundum signa rationis: quia neq; sacra Scriptura aut Sancti id dicunt, neq; alia motiua excludunt vt declaratum est. Quod vero frequentius Scriptura hoc motiuum inculcet, quam alia, non est indicium, quod hoc fuerit omnium primum, quia non semper imo raro diuina Scriptura explicat primas rationes diuini consilii ac voluntatis, quia & altiores ac profundiores sunt, quam vt omnibus proponi debeant, & earum cognitio minus est nobis necessaria, vt cum Scriptura tractat de glorificatione hominum, docet frequenter, per merita esse consequendam, proximam rationem glorificationis assignando, primam vero rationem predestinationis hominum raro attingit, quia illius cognitio, neque tam accommodata, neque tam utilis est hominibus. Eo vel maxime quod Scriptura tractat de incarnatione Christi prout in re facta est, & includit mysteria omnia passionis ac mortis eius, quomodo redemptio nostra fuit quodammodo prima & adæquata ratio illius, vt statim dicemus. Exemplum summi potest ex verbis illis Matth. 20. *Filius hominis non venit ministrare, sed ministrare & dare animam suam in redemptionem pro multo*, vbi manifestum est, Christum loqui de aduentu suo in carne passibili, & statu viatoris, nam, alioqui constat, Christum Deum hominem proposuimus esse à Patre, vt sit princeps omnium, & caput, cui tam homines, quam angeli, non solum ministrarent, sed etiam cum perpetuo honorarent, atque glorificarent, sicut cum alibi dixit Christus, *Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel*, Matthæi decimo quinto apertè locutus est, de aduentu suo ad prædicandum & docendum proprio ore, nam certum est, alia ratione ad omnes homines venisse, vtique redimendos. Simili ergo modo, quamuis hac speciali ratione ad homines venerit, alia tamen priori venit ad angelos, venit ad omnes creaturas, veluti ad complementum earum; venit denique vt in eo diuina bonitas & gloria maxime ostenderetur.

Igitur ex illis testimoniis solum sumitur argumentum primo, quod redemptio nostra fuerit ratio volendi incarnationem maximè propria hominum, quibus præcipue Scriptura loquitur. Secundo quod hæc sit vtilissima hominibus, tum ad exeggerandam peccati acerbitatem, tum ad declarandum Dei amorem erga peccatores: omnes enim peccatores sumus & egimus gloria Dei. Tertio, quod hæc ratio maxime declaret necessitatem incarnationis Quarto assignatur hæc ratio, quia quodammodo completitur reliquis eo modo, qui à nobis declaratus est. Quinto denique, quia hæc ratio non solum continet causam incarnationis, sed etiam modi eius, & mysteriorum vite ac mortis Christi. Et hoc sensu dici solet hæc ratio proxima & immediata ordine executionis, non quia in predestinatione ipsa non habuerit locum suum, & diuinam voluntatem inclinauerit, vt declaratum à nobis est, sed quia executio incarnationis iuxta exigentiam ac necessitatem huius rationis facta est.

Et hoc ultimo modo frequentius loquuntur Sancti, quorum institutum non tam erat, subtiliter inuestigare primas rationes diuini consilii, & omnia motiua diuinæ voluntatis, & eorum ordinem secundum rationem, quam explicare mysterium, prout factum est & causam eius, vel ad instruendum fideles, vel ad satisfaciendum infidelibus, qui magis de modo, id est, de passione ac morte Christi, quam de substantia mysterii admirari soleat: & ideo eam

*Explicatur
sacrorum
locutiones.*

causam assignant, quæ ad satisfaciendum omnibus est magis accommodata & adæquata: & ita procedunt præcipue Lactant. lib. 4. capit. 12. Athan. serm. 3. conc. Arianos, Nazianz. orat. 36. & 37. Cyrill. lib. 5. Theol. cap. 8. In quibus illud etiam est considerandum, quod non solum post peccatum primi parentis, sed etiam post infinitam hominum ætatem & malitiam, dicunt, decreuisse Deum in persona descendere ad saluandos homines, quod est signum, eos magis explicare decretum incarnationis secundum proximam rationem executionis eius, quam secundum primarias rationes intentionis, quamuis has non omnino prætermiserint, & sacra etiam Scriptura sæpe illas indicet, vt ex aliis locis & testimoniis confirmatum est.

Dico quarto, Prima vnica, & adæquata ratio propter quam Deus voluit incarnationem Christi fieri in carne passibili, fuit nostra redemptio ac remedium peccati. Hæc conclusio est omnino certa sufficienterque probatur ex dictis sectio, præced. & eam etiam confirmant, quæ in sectio. 2. in fauorem primæ opinionis adducta sunt. Ex inter alia est egregium testimonium Pauli ad Hebræ. 2. vbi primum dicit; *Christum fuisse paulo minus ab angelis minoratum, tempore, videlicet, huius vite in carne passibili: vt gratia Dei, pro omnibus gustaret mortem. Deinde subiungit. Quia pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse similiter participauit eis, vt per mortem destrueret eum, qui habet mortis imperium, id est, diabolum, & liberaret eos, qui per totam vitam obnoxij erant seruiri, nisi quam enim angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit, vnde debuit per omnia fratribus assimilari, vt misericors fieret. Iuxta quod testimonium recte aduertit Adamus post Diu. Thomam ibi, nomine carnis & sanguinis sæpe in Scripturâ significari naturam humanam secundum se consideratam, Matth. 16. *Caro & sanguis non reuoluit tibi: sæpius vero significari naturam humanam obnoxiam, miseris & mortalitatem*, ad Corinth. 15. *Caro & sanguis, regnum Dei non possidebunt.* & in hoc posteriori sensu sumitur à Paulo hoc loco, vt patet tum ex præcedentibus verbis. *Debat enim eum, propter quem omnia, & per quem omnia quis multos filios in gloriam adduxerat, autorem salutis eorum, per passionem consummare: tum ex testimoniis quæ præmiserat, Ego ero, filius in eum, hæc enim verba (vt idem autor aduertit) adduxit Paulus, vt doceret, Christum naturam vere passibilem habuisse, & cui aliquid deesset, quod speraret se consecraturum tanquam proprium viatorem. Et idem significat in alio testimonio: Ego, & pueri mei, quos dedis mihi Deus: nam in illis verbis ostendit se Christus eiusdem conditionis cum aliis hominibus: & tamen statim subdit. *Quia pueri communicauerunt carni & sanguini. &c.* Tum denique ex causa quam sumit, vt per mortem destrueret mortis imperium: ad hunc enim finem non sufficiebat humana caro quomodocunque, sed passibilis & mortalis. Igitur, ex sententia Pauli, ideo assumpsit Christus carnem mortalem, quia cæteri homines mortalitatem peccando contraxerant: hæc ergo fuit Christo vnica causa assumendi carnem passibilem. Quod amplius declarauit Paulus sequentibus verbis, *Debit per omnia fratribus assimilari, vt misericors fieret; & repropitiaret delicta populi.* Ex quibus verbis aliqui colligunt Deum non voluisse incarnationem prius, quam humanæ naturæ lapsam, & miserum statum per peccatum introductum vidisset, neque ob aliam causam Christum hominem predestinasse, nisi vt propitiaret hominis lapsum. Verum tamen ex hoc loco id non colligitur, sed solum hæc fuisse vnica causam assumendi carnem passibilem. Imo, si totus contextus expédatur, satis, pbabiliter potest ex eo colligi ordo predestinationis Christi à nobis declarat. Prius n, exposuerat Paulus**

*Lactant.
Nazianz.
Cyrill.*

*Locus Pauli
ad Hebr. 2.*

Matth. 16.

*Prima Cor.
v. 15.*

Paulus Christi excellentiam, eo quod illi, etiam ut homini, Deus omnia subiecerit in predestinatione sua, etiam angelos ipsos, sic exponens illud Plal. 8. *Ministi eum paulo minus ab angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum.* Hanc enim dignitatem accepit humanum genus in Christo, qui, licet pro statu passibili fuerit paulo minus ab angelis minoratus, tamen per eandem passionem gloria & honore coronatus est, omnemque potestatem in celo & in terra accepit Matth. ult. ut iam ei omne genu flexatur, celestium, terrestri, & infernorum, ad Philip. 2. Deinde declarat Paulus, cur deuerit, Christum pro passionem ad eam exaltationem peruenire, nimirum, quia habebat fratres, quibus ipse autor salutis futurus erat; & quoniam ipsi mortalitate peccando contraxerant, ideo deuit eum fratribus assimilari, ut eis propitiatur: non est autem Christus frater noster, nisi ratione humane nature, supponitur ergo inter Christum & nos similitudo in natura, & ratione illius adiuncta etiam fuit similitudo in mortalitate, ut is, qui predestinatus fuerat autor salutis nostre, etiam non interueniente peccato, fieret etiam autor redemptionis, & propitiationis nostre, accedente peccato, igitur, quod Christus indigerit passione, non fuit ob aliam causam nisi propter hominum peccatum, & necessitatem redemptionis ex illo contractam. Omittio alia quam plurima Scripturæ testimonia, quæ hic facile accumulari possent, in quibus Christus dicitur mortuus propter delicta nostra, & traditus propter scelera nostra. Et similia. Ratio vero conclusionis sumenda est ex dictis sect. 3. quia mors & passio non sunt à Deo per se intentæ in toto genere humano, nedum in Christo, sed tantum introductæ sunt in poenam peccati. Tota autem ratio alicuius poenæ est culpa. Vel aliter quia passio Christi non est per se amara, sed solum ut medicina, usus autem medicinæ ut sic supponit ægritudinem, totaque eius ratio ex illa sumitur.

Atque ex hac ratione soluendum est argumentum, si quis obiecit, iuxta nostram sententiam non posse colligi ex citatis locis Scripturæ remedium peccati, fuisse unicam causam mortalitatis Christi, quia Scriptura, licet hanc causam assignet, non excludit alias: ergo, sicut nos interpretamur, quod, licet Scriptura assignet hanc causam incarnationis, nihilominus potuit esse alia, & de facto fuit, vel prior, vel æque prima; ita dicere quis posset de predestinatione assumendi carnem passibilem. Imo simili ratione affirmari posset, quamuis in executione mors Christi assumpta fuerit propter causam redemptionis nihilominus in intentione non fuisse hanc primam rationem illius decreti, quo voluit Deus, ut CHRISTVS assumeret carnem passibilem. Nam, si in aliis rebus ordo intentionis potest esse diversus ab ordine executionis, cur non etiam in hoc negotio? Respondetur, negando similitudinem: est autem ratio differentia facilis & multiplex. Prima, quia Scriptura sacra, licet causam incarnationis assignet, multis in locis ex nostra redemptione, tamen in aliis, & declarat alias causas, & nobis proponit CHRISTVM DEVM hominem ut primo ac per se maxime dilectum, & omnia propter ipsum. De passione vero & morte ita loquitur, ut semper significet, omnino ac simpliciter assumptam fuisse occasione peccati, & propter redemptionem. Secundo, quia respectu mortalitatis non solum tacet Scriptura alias causas, sed etiam generatim docet, Deum non fecisse mortem, id est, non per se illam voluisse, sed solum ad peccatum puniendum vel curandum. Tertia, ex materia ipsa, quia incarnatio est maximum bonum & per se maxime amabile, & ad complementum diuinorum operum valde necessarium: & ideo recte intelligitur, quod licet & facta, & ordinata fuerit propter

Fr. Suarez, Tom. 1.

redemptionem, tamen etiam propter se fuit amata. At vero mors & passio, præsertim Christi non erant bona per se eligibilia, sed tantum ut poena vel medicina peccati; & ideo merito concluditur, hanc fuisse primariam rationem eius, & unicam motiuum illius decreti diuinæ voluntatis, quo statuit ut caro, à Christo assumenda, esset passibilis. Et in hoc obiecto optime distinguitur ratio motiua & impulsiva, de quibus supra dictum est: redemptio enim à peccato fuit sola ratio motiua volendi carnem passibilem Christi, tamen, illa ratione supposita, etiam potuit illa passio ordinari, ut per eam Christus exaltationem sui nominis, suique corporis gloriam consequeretur, quod fuit quædam ratio coadiuuans, non tamen per se sufficiens, quin sine passione potuisset Christus consequi illa omnia bona, vel tanquam sibi connaturalia, vel per merita, quæ posset in corpore impassibili exercere prout in statu innocentie fieret. Sic ergo constat, primariam ac totam rationem motiuam assumendi corpus passibile, ex hominum peccato & redemptione ortum habuisse.

SECTIO VI.

Vivum ex primaria Christi predestinatione futurum esset Verbi incarnatio, etiam si homo non peccasset.

SENSYS huius questionis duplex esse potest, prior quodammodo absolutus, & de facto, scilicet, an ex vi illius decreti: quod Deus de facto habuit de incarnatione faciendâ, esset carnem assumpturus, etiam si peccatum hominis non interueniret. Posterior omnino conditionatus, & veluti de possibili, scilicet, esto ex vi præsentis decreti Deus non esset carnem assumpturus deficiente peccato, an credendum sit in huiusmodi euentu habiturum fuisse aliud decretum, quo vellet incarnari ex alio motiuo & ratione quam nunc voluit. Hic posterior sensus non est ita proprius, quia vix potest à nobis aliquid de illo definiti, attingemus tamen illum breuiter in fine questionis. Prior ergo sensus proprius est & in eo disputatur questio à D. Thom. & probatoribus Theologis. Et licet multum pendeat huius dubij decisio ex principis positus in precedentibus: non tamen caret noua difficultate, nam iuxta omnes opiniones supra tractatas de Christi predestinatione, in præsentis questione varie iudicatur.

Prima sententia negat, peccato non existente, incarnandum fuisse Deum. Hanc tenet D. Thom. hic, & discipuli eius locis supra citatis, dub. 2. idem D. Thom. 3. contra gent. capit. 55. & in 1. ad Timothe. *Venit Iesus peccatores saluos facere,* & in 3. distinctione 1. quest. 1. artic. 3. & ibi Sona. in 3. distinct. 1. artic. 2. q. 2. Richard. artic. 2. quest. 4. Chart. quest. 2. qui refert Taran. & alios: idem Argentin. ibi. artic. 4. Abul. Marfil. Gabr. E in capit. 24. Mat. quest. 4. Ioan. Arbore. lib. 3. Theoph. capit. 8. inclinatur etiam Marfil. in 3. questione 1. artic. 3. Gabr. dist. 2. dub. 3. Hi autores omnes fundantur in hoc, quod Incarnatio predefinita fuit post præuisum originale peccatum, & solum ex occasione eius: unde formatur ratio hoc modo. Primum motiuum propter quod Deus voluit carnem sumere, fuit remedium peccati: ergo deficiente hoc motiuo, deficeret in Deo voluntas sumendi carnem: ergo, si homo non peccasset, ex vi præsentis decreti non incarnaretur Deus. Primum antecedens constat ex scripturis, & patribus supra citatis; constat enim Deum pro sua libertate potuisse ita velle Incarnationem, satis autem significauit nobis ita voluisse. Prima vero consequentia patet: quia hoc est de ratione causæ motiuæ, ut illa deficiente

D Thom.
Bon. auen.
Richard.
Chart.
Taran.
Argent.
Abulens.
Ioan. Arb.
Marfil.
Gabr.

deficit